

Boganmeldelse

Af Anna Hollander

Anmälan av Juha Tolonen »Stat och rätt«. En studie över lagbegreppet 126 s Meddelanden från Stiftelsen för Åbo Akademi Forskningsinstitut nr 111.

Juridikens uppgift kan definieras på en mycket allmän nivå, så att den undersöker samhällets ordning. Den här definitionen är tillräckligt abstrakt för att omfatta alla de olika riktningar och tänkesätt som juridikens långa historia innehåller. Den rättsvetenskap vi känner idag företräder bara ett mycket smalt urval av allt det som juridiken har varit och skulle kunna vara. Tolonen gör i den här skriften ett försök att utvidga den nuvarande juridikens intressefält till områden som är spännande och innovativa.

Juha Tolonen har under flera år försökt analysera de språkbruk och argumentationssätt som är rådande i västvärlden när man diskuterar politiska, ekonomiska och juridiska frågor. Genom att studera dessa och jämföra den gällande politiska, ekonomiska osv. ordningen med medborgares och bland dem också de juridiskt sakkunnigas sätt att tänka om samhället och dess olika sidor, kan man så småningom utröna det väsentliga i den levnadsform vi lever i.

Samhällets ordning är skapad av människorna. Tolonen menar, att de rättsliga normerna kanske är de viktigaste bland de medel som finns för att skapa och upprätthålla ordningen. Förklaringen är att de vanligen blir efterlevda av samhällets medlemmar. Men säger han, om man betraktar samhällslivet med öppna ögon, kan man märka att det även finns andra faktorer i samhället som på ett väsentligt sätt bidrar till att ordningen blir möjlig. Tolonen talar här om livsformen i samhället. Juridiken utreder idag samhällets ordning närmast genom att klarlägga lagarnas innehåll och genom att avgöra olika tvistefrågor som uppstår i samband med motstridiga tolkningar. Den gemensamma livsformen (samhällsmoral, ideologi osv.) förutsätts och man hänvisas ibland till den. Däremot blir sällan levnadsformen föremål för juridiska frågeställningar. Tolonen anser att det skulle vara meningsfullt att undersöka även denna levnadsform, dess innehåll och dess grunder därför att den är väsentlig för förståelsen av den gällande ordningen. Tolonens hypotes är att de västerländska samhällsformererna har mycket gemensamt och förenas av samma gemensamma grundproblem. Det är dessa problem som är föremålet för ett närmare studium i denna fram-

ställning och utgångspunkt för boken. Tolonen framhåller att ett av de allra väsentligaste begreppen i vår levnadsform är begreppet »lag«. Lagbegreppets problematik och betydelse granskas historiskt. Det intressanta med Tolonens hantering av ämnet är att han inte behandlar olika tänkare var för sig med utgångspunkt från deras teori utan han ser utvecklingen som en systematisk helhet.

Även om Tolonens analys håller sig på en mycket abstrakt nivå ser jag den som mycket användbar för rättsvetare som är intresserade av förhållandet juridik och samhälle. Det är dessutom en kort och lättläst liten bok.